Дослідження, розробки, проєкти
з питань публічного управління та адміністрування

УДК 3.071.6(8)

Заблоцький Володимир Валентинович
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічної служби й управління навчальними закладами
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Zablotskyi Volodymyr
Doctor of Science in State Administration, Professor,
Professor of the Department of Civil Service and
Management of Educational Institutions
State Institution "Luhansk Taras Shevchenko National University"
ORCID: 0000-0003-1032-8993

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В КРАЇНАХ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ
FEATURES OF INTERACTION BETWEEN PUBLIC AUTHORITY BODIES IN LATIN AMERICAN COUNTRIES

Анотація. *Вступ. Стаття присвячена комплексному аналізу проблем взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки в контексті сучасних трансформацій системи публічного управління. Актуальність дослідження зумовлена зростанням складності соціально-економічних процесів, посиленням регіональної нерівності та необхідністю забезпечення узгодженості управлінських рішень у багаторівневих системах влади. У роботі підкреслюється, що ефективна координація між органами державної влади та місцевого самоврядування є критично важливою умовою реалізації державної політики, забезпечення публічних послуг і сталого розвитку територій. У статті обґрунтовується, що сучасна модель публічного управління в країнах Латинської Америки*

характеризується низкою системних проблем, серед яких ключовими є дисбаланс повноважень між рівнями влади, інституційна слабкість субнаціональних органів та обмежена фінансова автономія регіонів і муніципалітетів. Формально проголошені процеси децентралізації часто супроводжуються фактичною централізацією бюджетних ресурсів і стратегічних управлінських рішень, що призводить до розриву між відповідальністю та реальними можливостями місцевих органів влади. Така ситуація ускладнює адаптацію державної політики до локальних потреб і знижує ефективність управління на місцевому рівні. Окрему увагу приділено проблемам координації вертикальних і горизонтальних зв'язків у системі публічного управління. Вертикальна взаємодія між центральними, регіональними та місцевими органами влади часто характеризується нечітким розмежуванням компетенцій, дублюванням функцій і конфліктами повноважень. Водночас, недостатній розвиток горизонтальної співпраці між органами влади одного рівня, а також між муніципалітетами, обмежує можливості реалізації спільних проєктів, посилює фрагментацію управлінських рішень і поглиблює регіональну поляризацію. У статті також аналізується вплив історичних, політичних і соціальних чинників на формування зазначених проблем. Колоніальна спадщина, тривалі періоди авторитарного правління та непослідовність демократичних реформ суттєво вплинули на інституційну архітектуру публічного управління, сприяючи відтворенню централізованих моделей влади та слабких механізмів міжурядової взаємодії. Соціальна нерівність, територіальні диспропорції та політична нестабільність додатково ускладнюють процеси координації та підвищують ризики управлінських конфліктів. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять концепції багаторівневого врядування, інституціонального підходу та теорії децентралізації, які дозволяють виявити структурні обмеження чинної системи міжурядових відносин і визначити напрями її

вдосконалення. У висновках обґрунтовується необхідність комплексного підходу до подолання виявлених проблем, що передбачає посилення інституційної та фінансової спроможності субнаціональних органів влади, розвиток механізмів горизонтальної координації, удосконалення нормативно-правового забезпечення взаємодії органів публічної влади та активніше залучення громадянського суспільства до процесів вироблення й реалізації публічної політики. Реалізація зазначених заходів розглядається як важлива умова підвищення ефективності публічного управління, зменшення регіональних дисбалансів і забезпечення сталого розвитку країн Латинської Америки.

Мета. Метою дослідження є комплексний аналіз взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки з урахуванням історичних, політичних, соціально-економічних та інституційних факторів, а також визначення основних викликів і перспектив розвитку системи публічного управління на регіональному та місцевому рівнях.

Матеріали і методи. У дослідженні використано комплексний методологічний підхід, що поєднує загальнонаукові та спеціальні методи аналізу, спрямовані на всебічне вивчення проблем взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки. Такий підхід дозволив охопити як теоретичні засади міжурядових відносин, так і особливості їх практичної реалізації в умовах різних моделей державного устрою. Емпіричною та теоретичною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема, монографії, статті у фахових наукових виданнях, аналітичні доповіді та звіти міжнародних організацій (Світового банку, Міжамериканського банку розвитку, Економічної комісії ООН для Латинської Америки і Карибського басейну та ін.). Аналіз наукових джерел застосовувався для узагальнення існуючих теоретичних підходів до вивчення багаторівневого врядування, децентралізації та

міжурядових відносин, а також для виявлення основних дискусійних питань і наукових прогалин у дослідженні публічного управління в регіоні.

Методи дослідження включають:

- порівняльний метод використовувався з метою зіставлення моделей міжурядових відносин у федеративних і унітарних державах Латинської Америки, що дозволило виявити спільні риси та відмінності в розподілі повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності між рівнями влади. У межах цього методу аналізувалися приклади таких країн, як Бразилія, Аргентина та Мексика (федеративні держави), а також Чилі, Перу, Колумбія та інші унітарні держави регіону, що дало змогу простежити вплив типу державного устрою на ефективність вертикальної та горизонтальної координації;

- документальний аналіз застосовувався для вивчення конституційних норм, законів про місцеве самоврядування, бюджетного та фінансового законодавства, а також підзаконних нормативно-правових актів, які регламентують взаємодію органів публічної влади. Це дозволило оцінити ступінь формалізації повноважень різних рівнів управління, виявити нормативні суперечності та прогалини, а також визначити відповідність правового регулювання задекларованим принципам децентралізації та субсидіарності;

- системний метод використовувався для дослідження публічного управління як цілісної багаторівневої системи, в якій взаємодія між центральними, регіональними та місцевими органами влади відбувається через сукупність інституційних, фінансових і управлінських механізмів. У межах цього підходу здійснювалося узагальнення практик фінансової та адміністративної децентралізації, оцінювався їх вплив на ефективність реалізації державної політики, рівень автономії субнаціональних органів і якість надання публічних послуг.

Застосування зазначених методів у взаємозв'язку дало змогу комплексно оцінити ефективність механізмів взаємодії між органами публічної влади різних рівнів у країнах Латинської Америки, ідентифікувати ключові проблеми міжурядових відносин, а також визначити основні тенденції та перспективні напрями розвитку системи публічного управління в регіоні.

Результати. Проведене дослідження засвідчило, що взаємодія органів публічної влади в країнах Латинської Америки є складним багаторівневим процесом, формування та функціонування якого зумовлюється поєднанням історичних, політичних, соціально-економічних та інституційних чинників. У ході аналізу встановлено, що характер міжурядових відносин у регіоні значною мірою визначається типом державного устрою, особливостями конституційного регулювання, рівнем фінансової автономії субнаціональних органів влади та ступенем розвитку механізмів координації між різними рівнями управління. Дослідження показало, що у федеративних державах Латинської Америки, зокрема, в Бразилії, Аргентині та Венесуелі, наявне конституційне розмежування повноважень між федеральним, регіональним і місцевим рівнями влади формально створює передумови для автономного управління на субнаціональному рівні. Водночас фінансово-бюджетні механізми, зокрема централізація податкових надходжень і залежність регіонів від міжбюджетних трансфертів, часто призводять до посилення асиметрії між рівнями управління. Це обмежує реальні можливості регіональних і місцевих органів влади щодо самостійного визначення пріоритетів розвитку та реалізації публічної політики. В унітарних державах регіону, таких як Чилі, Перу та Колумбія, виявлено поступову еволюцію моделей публічного управління від жорстко централізованих систем до більш гнучких форм міжурядової взаємодії. Запровадження елементів адміністративної та фінансової децентралізації, розвиток регіонального рівня управління та

розширення повноважень муніципалітетів сприяють підвищенню адаптивності державної політики до локальних потреб. Проте ці процеси часто мають фрагментарний характер і супроводжуються збереженням домінуючої ролі центральної влади у стратегічному плануванні та розподілі ресурсів. Результати аналізу підтвердили, що формальна децентралізація без належного фінансового, кадрового та інституційного забезпечення не забезпечує ефективної взаємодії між органами публічної влади. Недостатня спроможність субнаціональних органів управління, обмежений доступ до фінансових ресурсів і нечіткість механізмів координації призводять до дублювання функцій, конфліктів компетенцій та зниження якості публічних послуг. Таким чином, децентралізаційні реформи без комплексного інституційного підґрунтя мають обмежений практичний ефект. У ході дослідження також ідентифіковано ключові фактори, що сприяють підвищенню ефективності публічного управління та міжурядових відносин у країнах Латинської Америки. До них належать: поєднання правової автономії субнаціональних рівнів влади з дієвими механізмами вертикальної та горизонтальної координації; розвиток міжмуніципальної співпраці як інструменту спільного вирішення соціально-економічних проблем; активне залучення місцевих громад до процесів ухвалення управлінських рішень; впровадження цифрових систем управління та електронних платформ участі громадян. Застосування цих інструментів сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та узгодженості дій органів влади, що є необхідною умовою ефективного функціонування багаторівневої системи публічного управління. Отримані результати дозволяють зробити висновок про те, що підвищення ефективності взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки можливе лише за умови комплексного поєднання правових, інституційних, фінансових і управлінських реформ, орієнтованих на

посилення координації між рівнями влади та врахування специфіки регіонального розвитку.

Перспективи. Подальший розвиток системи публічного управління в країнах Латинської Америки значною мірою залежить від здатності державних інституцій подолати наявні структурні та інституційні обмеження у сфері міжурядових відносин. Одним із ключових перспективних напрямів є удосконалення нормативно-правового забезпечення взаємодії між рівнями влади, що передбачає чітке розмежування повноважень, відповідальності та механізмів координації між центральними, регіональними й місцевими органами влади. Важливим завданням у цьому контексті є гармонізація законодавчих актів, усунення нормативних колізій та забезпечення стабільності правових рамок функціонування системи публічного управління. Суттєвим чинником підвищення ефективності публічного управління є зміцнення інституційної спроможності регіональних і місцевих органів влади. Це передбачає розвиток професійного кадрового потенціалу, удосконалення управлінських процедур, запровадження сучасних методів стратегічного планування та моніторингу реалізації публічної політики. Посилення адміністративної автономії субнаціональних рівнів управління має супроводжуватися підвищенням їхньої відповідальності за результати діяльності та якість надання публічних послуг. Перспективи подальших реформ тісно пов'язані з поглибленням фінансової децентралізації та підвищенням прозорості бюджетних процесів. Розширення власної дохідної бази регіонів і муніципалітетів, удосконалення механізмів міжбюджетних трансфертів і запровадження чітких критеріїв фінансового вирівнювання сприятимуть зменшенню територіальних диспропорцій та підвищенню ефективності використання публічних ресурсів. Водночас розвиток інструментів бюджетної прозорості й підзвітності є важливою умовою зміцнення довіри громадян до органів влади та зниження корупційних ризиків.

Важливим перспективним напрямом є активізація горизонтальної взаємодії між муніципалітетами та регіонами, зокрема через розвиток міжмуніципального співробітництва, створення спільних інституцій та реалізацію міжрегіональних проєктів у сферах інфраструктури, екології, соціального розвитку й економічної інтеграції. Такі форми співпраці дозволяють компенсувати обмежені ресурси окремих територій, підвищити ефективність управлінських рішень і сприяти комплексному розвитку регіонів. Окрему роль у формуванні перспектив розвитку публічного управління відіграє розширення механізмів залучення громадянського суспільства до процесів прийняття рішень і реалізації публічної політики. Використання інструментів партисипативного врядування, консультацій з громадськістю та громадського контролю сприяє підвищенню легітимності управлінських рішень і кращому врахуванню локальних потреб. У цьому контексті важливого значення набуває цифрова трансформація публічного управління, зокрема, розвиток електронних сервісів, платформ відкритих даних і цифрових каналів комунікації між владою та громадянами, що створює додаткові можливості для прозорості, координації та ефективної взаємодії між усіма рівнями управління. Реалізація окреслених перспективних напрямів сприятиме формуванню більш збалансованої та ефективної системи міжурядових відносин у країнах Латинської Америки, зменшенню регіональних дисбалансів і створенню інституційних передумов для сталого соціально-економічного розвитку територій.

Ключові слова: *публічне управління, міжурядова взаємодія, децентралізація, федеративна держава, унітарна держава, Латинська Америка, фінансова децентралізація, інституційна спроможність, громадянське суспільство.*

Summary. *Introduction. The article is devoted to a comprehensive analysis of the problems of interaction among public authorities in Latin American countries in the context of contemporary transformations of public administration systems. The relevance of the study is determined by the increasing complexity of socio-economic processes, the growing intensity of regional inequality, and the need to ensure coherence in decision-making within multilevel governance systems. The paper emphasizes that effective coordination between state authorities and local self-government bodies is a critically important condition for the implementation of public policy, the provision of public services, and the sustainable development of territories. It is substantiated that the contemporary model of public administration in Latin American countries is characterized by a number of systemic problems, among which the key ones are imbalances in the distribution of powers between levels of government, institutional weakness of subnational authorities, and limited financial autonomy of regions and municipalities. Formally proclaimed decentralization processes are often accompanied by the actual centralization of budgetary resources and strategic decision-making, which leads to a gap between responsibilities and the real capacities of local authorities. This situation complicates the adaptation of public policy to local needs and reduces the effectiveness of governance at the local level.*

Special attention is paid to the problems of coordinating vertical and horizontal linkages within the public administration system. Vertical interaction between central, regional, and local authorities is often characterized by unclear delineation of competencies, duplication of functions, and conflicts of authority. At the same time, the insufficient development of horizontal cooperation among authorities at the same level, as well as among municipalities, limits opportunities for the implementation of joint projects, intensifies the fragmentation of managerial decisions, and deepens regional polarization. The article also analyzes the impact of historical, political, and social factors on the formation of

these problems. Colonial heritage, prolonged periods of authoritarian rule, and the inconsistency of democratic reforms have significantly influenced the institutional architecture of public administration, contributing to the reproduction of centralized power models and weak mechanisms of intergovernmental interaction. Social inequality, territorial disparities, and political instability further complicate coordination processes and increase the risks of governance conflicts.

The theoretical and methodological framework of the study is based on the concepts of multilevel governance, institutionalism, and decentralization theory, which make it possible to identify the structural constraints of the existing system of intergovernmental relations and to determine directions for its improvement. The conclusions substantiate the need for a comprehensive approach to overcoming the identified problems, which includes strengthening the institutional and financial capacity of subnational authorities, developing mechanisms of horizontal coordination, improving the regulatory and legal framework governing interaction among public authorities, and enhancing the involvement of civil society in public policy formulation and implementation. The implementation of these measures is considered an important condition for improving the effectiveness of public administration, reducing regional disparities, and ensuring the sustainable development of Latin American countries.

Purpose. The purpose of the study is to conduct a comprehensive analysis of the interaction among public authorities in Latin American countries, taking into account historical, political, socio-economic, and institutional factors, as well as to identify the main challenges and development prospects of public administration systems at the regional and local levels.

Materials and Methods. The study employs a comprehensive methodological approach that combines general scientific and specialized methods of analysis aimed at an in-depth examination of the problems of

interaction among public authorities in Latin American countries. This approach made it possible to cover both the theoretical foundations of intergovernmental relations and the specific features of their practical implementation under different models of state organization. The empirical and theoretical basis of the study consists of scholarly works by domestic and foreign researchers, including monographs, articles in peer-reviewed academic journals, analytical reports, and publications of international organizations (the World Bank, the Inter-American Development Bank, the United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean, etc.). The analysis of scientific sources was used to generalize existing theoretical approaches to the study of multilevel governance, decentralization, and intergovernmental relations, as well as to identify key debates and research gaps in the field of public administration in the region.

Research methods include:

- *comparative method, which was used to compare models of intergovernmental relations in federal and unitary states of Latin America. This made it possible to identify common features and differences in the distribution of powers, financial resources, and responsibilities across levels of government. Within this method, examples from Brazil, Argentina, and Mexico (federal states), as well as Chile, Peru, Colombia, and other unitary states of the region were analyzed, allowing for an assessment of the impact of the type of state structure on the effectiveness of vertical and horizontal coordination;*
- *documentary analysis, which was applied to the study of constitutional provisions, laws on local self-government, budgetary and financial legislation, and subordinate legal acts regulating the interaction of public authorities. This made it possible to assess the degree of formalization of powers at different levels of governance, identify legal contradictions and gaps, and determine the consistency of legal regulation with the declared principles of decentralization and subsidiarity;*

- *systemic method, which was used to examine public administration as an integrated multilevel system in which interaction among central, regional, and local authorities occurs through a set of institutional, financial, and managerial mechanisms. Within this approach, practices of financial and administrative decentralization were generalized, and their impact on the effectiveness of public policy implementation, the level of autonomy of subnational authorities, and the quality of public service delivery was assessed.*

The combined application of these methods made it possible to comprehensively evaluate the effectiveness of interaction mechanisms among public authorities at different levels in Latin American countries, identify key problems of intergovernmental relations, and determine the main trends and prospective directions for the development of public administration systems in the region.

Results. The study demonstrated that interaction among public authorities in Latin American countries represents a complex multilevel process, the formation and functioning of which are determined by a combination of historical, political, socio-economic, and institutional factors. The analysis established that the nature of intergovernmental relations in the region is largely shaped by the type of state structure, the specifics of constitutional regulation, the level of financial autonomy of subnational authorities, and the degree of development of coordination mechanisms among different levels of governance. The study revealed that in federal states of Latin America, including Brazil, Argentina, and Venezuela, constitutional delineation of powers among federal, regional, and local levels formally creates prerequisites for autonomous governance at the subnational level. However, fiscal and budgetary mechanisms—particularly the centralization of tax revenues and the dependence of regions on intergovernmental transfers—often lead to increased asymmetry between levels of governance. This limits the real capacity of regional and local authorities to independently define development priorities and implement public

policy. In unitary states of the region, such as Chile, Peru, and Colombia, a gradual evolution of public administration models from highly centralized systems toward more flexible forms of intergovernmental interaction has been identified. The introduction of elements of administrative and financial decentralization, the development of the regional level of governance, and the expansion of municipal powers contribute to greater adaptability of public policy to local needs. However, these processes are often fragmented and accompanied by the preservation of the dominant role of central authorities in strategic planning and resource allocation. The results of the analysis confirmed that formal decentralization without adequate financial, human, and institutional support does not ensure effective interaction among public authorities. Insufficient capacity of subnational governance bodies, limited access to financial resources, and unclear coordination mechanisms lead to duplication of functions, conflicts of competence, and a decline in the quality of public services. Consequently, decentralization reforms without a comprehensive institutional foundation have a limited practical effect. The study also identified key factors contributing to improved effectiveness of public administration and intergovernmental relations in Latin American countries. These include the combination of legal autonomy of subnational levels with effective mechanisms of vertical and horizontal coordination; the development of inter-municipal cooperation as a tool for addressing socio-economic challenges jointly; active involvement of local communities in decision-making processes; and the implementation of digital governance systems and electronic platforms for citizen participation. The application of these instruments enhances transparency, accountability, and coherence of government actions, which are essential conditions for the effective functioning of a multilevel public administration system. The obtained results allow for the conclusion that improving the effectiveness of interaction among public authorities in Latin American countries is possible only through a comprehensive combination of legal, institutional,

financial, and managerial reforms aimed at strengthening coordination among levels of government and taking into account the specific features of regional development.

Perspectives. The further development of public administration systems in Latin American countries largely depends on the ability of state institutions to overcome existing structural and institutional constraints in the field of intergovernmental relations. One of the key prospective directions is the improvement of the regulatory and legal framework governing interaction among levels of government, which requires a clear delineation of powers, responsibilities, and coordination mechanisms between central, regional, and local authorities. An important task in this context is the harmonization of legislative acts, elimination of legal inconsistencies, and ensuring the stability of the legal framework for the functioning of public administration systems.

A significant factor in improving the effectiveness of public administration is strengthening the institutional capacity of regional and local authorities. This includes the development of professional human resources, improvement of administrative procedures, and the introduction of modern methods of strategic planning and monitoring of public policy implementation. Expanding the administrative autonomy of subnational levels should be accompanied by increased responsibility for performance outcomes and the quality of public service delivery. Prospects for further reforms are closely linked to deepening financial decentralization and enhancing the transparency of budgetary processes. Expanding the own-revenue base of regions and municipalities, improving intergovernmental transfer mechanisms, and introducing clear criteria for fiscal equalization will contribute to reducing territorial disparities and improving the efficiency of public resource use. At the same time, the development of budget transparency and accountability instruments is a crucial condition for strengthening public trust in authorities and reducing corruption risks. An important prospective direction is the activation of horizontal interaction among

municipalities and regions, particularly through the development of inter-municipal cooperation, the establishment of joints joint institutions, and the implementation of interregional projects in infrastructure, environmental protection, social development, and economic integration. Such forms of cooperation make it possible to compensate for limited resources of individual territories, enhance the effectiveness of managerial decisions, and promote comprehensive regional development. A special role in shaping future development prospects of public administration is played by the expansion of mechanisms for civil society participation in decision-making and public policy implementation. The use of participatory governance instruments, public consultations, and civic oversight enhances the legitimacy of managerial decisions and ensures better consideration of local needs. In this context, digital transformation of public administration—particularly the development of e-services, open data platforms, and digital communication channels between authorities and citizens—acquires particular importance, creating additional opportunities for transparency, coordination, and effective interaction among all levels of governance. The implementation of these prospective directions will contribute to the formation of a more balanced and effective system of intergovernmental relations in Latin American countries, reduction of regional disparities, and the creation of institutional prerequisites for sustainable socio-economic development of territories.

Key words: *public administration, intergovernmental interaction, decentralization, federal state, unitary state, Latin America, fiscal decentralization, institutional capacity, civil society.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальних трансформацій публічного управління ефективна взаємодія між органами державної влади та місцевого самоврядування стає ключовим чинником

реалізації державної політики та забезпечення сталого розвитку територій. Для країн Латинської Америки ця проблема є особливо актуальною, оскільки міжурядові відносини формувалися під впливом колоніальної адміністративної спадщини, авторитарних режимів та сучасних демократичних реформ. Наявність асиметрії повноважень та ресурсів між різними рівнями управління, нерівномірний розвиток регіонів і слабка інституційна спроможність місцевих органів влади створюють серйозні виклики для забезпечення ефективної координації та реалізації публічних функцій держави. У цьому контексті наукове дослідження механізмів взаємодії органів публічної влади стає необхідним для розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності міжурядових відносин та розвитку децентралізаційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукове осмислення проблеми взаємодії органів публічної влади та процесів децентралізації в країнах Латинської Америки ґрунтується на широкому колі міждисциплінарних досліджень, які охоплюють політичну науку, публічне управління, конституційне право, регіональну економіку та соціологію. Проаналізовані джерела можна умовно поділити на кілька змістовних груп. Першу групу становлять історико-інституційні дослідження, присвячені формуванню моделей державного управління та міжурядових відносин у Латинській Америці. Зокрема, праця Е. Лопес Рівери [1] акцентує увагу на історичних витоках децентралізації, пов'язаних із колоніальною спадщиною та боротьбою територій за автономію. Авторка переконливо доводить, що сучасні проблеми міжрівневої взаємодії мають глибоке історичне коріння, а формальна децентралізація часто відтворює старі централістські практики. Подібний підхід простежується і в колективному дослідженні OECD [2], де на основі порівняльного аналізу 22 країн регіону розкрито структурні дисбаланси територіального розвитку та інституційні обмеження децентралізаційних реформ. Другу групу становлять

концептуально-теоретичні роботи, що аналізують децентралізацію як політичний та управлінський процес. У цьому контексті вагомим є дослідження Е. Вілліса [3], у якому децентралізація розглядається як результат політичних компромісів між центральною владою та субнаціональними елітами. Автор підкреслює, що ефективність децентралізаційних реформ значною мірою залежить від якості інституцій та політичної волі. Подальший розвиток цієї тематики представлено у роботі К. Кемпбелла [4], де децентралізація в Латинській Америці оцінюється крізь призму 40-річного досвіду реформ, із наголосом на незавершеності процесів та інституційній нестійкості міжурядових відносин. Третю групу джерел формують аналітичні звіти міжнародних організацій, які мають прикладний і порівняльний характер. Зокрема, публікація Світового банку [5] надає комплексний огляд механізмів місцевого самоврядування та фінансової децентралізації, підкреслюючи роль міжбюджетних трансфертів у вирівнюванні регіональних дисбалансів. Аналітичний звіт Міжамериканського банку розвитку [9] зосереджується на оцінці ефективності децентралізації та визначає ключові індикатори інституційної спроможності субнаціональних урядів. Ці джерела є важливими для емпіричного підтвердження теоретичних положень і дозволяють простежити регіональні тенденції. Окрему групу становлять праці, присвячені політичній стабільності та державній спроможності. Зокрема, дослідження Г. Манка та Х. Луни [6] пропонує ґрунтовний порівняльно-історичний аналіз політичних систем Латинської Америки, виявляючи взаємозв'язок між соціальною нерівністю, політичною фрагментацією та ефективністю публічного управління. Робота С. Маццуки та Г. Манка [7] доповнює цей підхід, фокусуючись на понятті державної спроможності та її впливі на якість демократичного врядування, що безпосередньо стосується проблем міжурядової взаємодії. Значний внесок у розуміння федеративних і унітарних моделей управління зроблено в

аналітичній публікації платформи *50 Shades of Federalism* [8], де порівнюються особливості федералізму та децентралізації в країнах регіону. Матеріал дозволяє глибше осмислити інституційні відмінності між формальним федералізмом і фактичною централізацією, що є характерною рисою багатьох латиноамериканських держав.

Важливу роль у формуванні теоретичної рамки дослідження відіграють українські наукові праці, які розкривають загальні закономірності взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування. Зокрема, роботи

Ю. Войтенка [10], С. Мельника та К. Владовської [11], О. Колянка [12], В. Бусленка та Ю. Гупала [13], а також С. Прокопенка [14] містять ґрунтовний аналіз механізмів міжурядової взаємодії, інституційної спроможності та участі громадськості в управлінні. Хоча ці дослідження здебільшого зосереджені на європейському та українському контексті, їхні теоретичні положення є релевантними для порівняльного аналізу й застосовані до умов Латинської Америки: конституцій Бразилії [16], Чилі [17] та Аргентини [18]. Окрему категорію джерел становлять нормативно-правові акти і закріплюють формальні засади розмежування повноважень між рівнями влади. Їх аналіз дозволяє виявити розбіжності між юридичною моделлю управління та реальною практикою міжурядових відносин. Загалом аналіз наукових джерел засвідчує, що проблема взаємодії органів публічної влади в Латинській Америці є достатньо широко представлена в зарубіжних дослідженнях, проте потребує подальшого комплексного осмислення з позицій поєднання інституційного, фінансового та управлінського підходів. Це зумовлює актуальність даного дослідження та його внесок у розвиток теорії і практики публічного управління.

Метою статті є комплексний аналіз взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки з урахуванням історичних, політичних, соціально-економічних та інституційних факторів, а також визначення

основних викликів і перспектив розвитку системи публічного управління на регіональному та місцевому рівнях.

Матеріали і методи. У дослідженні використано комплексний методологічний підхід, що поєднує загальнонаукові та спеціальні методи аналізу, спрямовані на всебічне вивчення проблем взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки. Такий підхід дозволив охопити як теоретичні засади міжурядових відносин, так і особливості їх практичної реалізації в умовах різних моделей державного устрою. Емпіричною та теоретичною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема монографії, статті у фахових наукових виданнях, аналітичні доповіді та звіти міжнародних організацій (Світового банку, Міжамериканського банку розвитку, Економічної комісії ООН для Латинської Америки і Карибського басейну та ін.). Аналіз наукових джерел застосовувався для узагальнення існуючих теоретичних підходів до вивчення багаторівневого врядування, децентралізації та міжурядових відносин, а також для виявлення основних дискусійних питань і наукових прогалин у дослідженні публічного управління в регіоні.

Методи дослідження включають:

- порівняльний метод використовувався з метою зіставлення моделей міжурядових відносин у федеративних і унітарних державах Латинської Америки, що дозволило виявити спільні риси та відмінності в розподілі повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності між рівнями влади. У межах цього методу аналізувалися приклади таких країн, як Бразилія, Аргентина та Мексика (федеративні держави), а також Чилі, Перу, Колумбія та інші унітарні держави регіону, що дало змогу простежити вплив типу державного устрою на ефективність вертикальної та горизонтальної координації;

- документальний аналіз застосовувався для вивчення конституційних норм, законів про місцеве самоврядування, бюджетного та фінансового

законодавства, а також підзаконних нормативно-правових актів, які регламентують взаємодію органів публічної влади. Це дозволило оцінити ступінь формалізації повноважень різних рівнів управління, виявити нормативні суперечності та прогалини, а також визначити відповідність правового регулювання задекларованим принципам децентралізації та субсидіарності;

- системний метод використовувався для дослідження публічного управління як цілісної багаторівневої системи, в якій взаємодія між центральними, регіональними та місцевими органами влади відбувається через сукупність інституційних, фінансових і управлінських механізмів. У межах цього підходу здійснювалося узагальнення практик фінансової та адміністративної децентралізації, оцінювався їх вплив на ефективність реалізації державної політики, рівень автономії субнаціональних органів і якість надання публічних послуг.

Застосування зазначених методів у взаємозв'язку дало змогу комплексно оцінити ефективність механізмів взаємодії між органами публічної влади різних рівнів у країнах Латинської Америки, ідентифікувати ключові проблеми міжурядових відносин, а також визначити основні тенденції та перспективні напрями розвитку системи публічного управління в регіоні.

Виклад основного матеріалу. У сучасній теорії публічного управління взаємодія органів публічної влади розглядається як один із ключових чинників ефективного функціонування держави, забезпечення сталого розвитку територій та реалізації публічної політики. Умови глобалізації, зростання складності соціально-економічних процесів і підвищення ролі субнаціональних структур управління зумовлюють переосмислення традиційних моделей державного управління на користь більш гнучких, мережевих і координаційних форм взаємодії між різними рівнями влади [3; 6]. У науковій літературі поняття «взаємодія органів

публічної влади» трактується як сукупність формальних і неформальних зв'язків, механізмів координації, співпраці та розподілу відповідальності між центральними, регіональними та місцевими органами управління, спрямованих на досягнення спільних публічних цілей [10; 11]. Така взаємодія включає не лише вертикальні відносини підпорядкування чи делегування повноважень, але й горизонтальні зв'язки між органами одного рівня, а також партнерські відносини з інститутами громадянського суспільства та приватним сектором [12]. Теоретичною основою аналізу взаємодії органів публічної влади є концепція багаторівневого врядування (multilevel governance), яка набула поширення у дослідженнях європейської інтеграції, але згодом була адаптована для аналізу управлінських процесів у державах з різними формами державного устрою. Згідно з цією концепцією, владні повноваження розподіляються між кількома рівнями управління, а процес ухвалення рішень відбувається у межах складної системи взаємозалежних структур, що потребує постійної координації політик і дій [6]. Для країн Латинської Америки цей підхід є особливо актуальним, оскільки дозволяє врахувати асиметричність повноважень і ресурсів між рівнями влади, а також специфіку взаємодії державних і недержавних структур. Важливе місце у дослідженні міжурядових відносин посідає інституціональний підхід, який зосереджується на аналізі формальних і неформальних правил, норм і процедур, що визначають поведінку органів публічної влади. Інституції, закріплені у конституціях, законах і підзаконних актах, формують правові рамки взаємодії між рівнями управління, визначають механізми відповідальності, контролю та координації [11; 14]. Водночас, неформальні інституції — політичні традиції, патронажні відносини, неформальні домовленості — відіграють значну роль у практичній реалізації міжурядових відносин, особливо в державах із перехідними політичними режимами та слабкою інституційною спроможністю. Теорія децентралізації є ще одним ключовим підґрунтям

цього дослідження. У класичному розумінні децентралізація передбачає передачу адміністративних, політичних і фінансових повноважень від центрального рівня до субнаціональних органів влади з метою підвищення ефективності управління, наближення публічних послуг до громадян і посилення їх участі у процесі управління [3; 9]. Однак досвід країн Латинської Америки свідчить, що формальна децентралізація не завжди супроводжується реальною передачею ресурсів і відповідальності, що зумовлює виникнення так званої «обмеженої» або «асиметричної» децентралізації [8]. Особливу увагу в сучасних дослідженнях приділено розмежуванню понять федералізму та децентралізації. Федералізм передбачає конституційно закріплений розподіл суверенних повноважень між рівнями влади, тоді як децентралізація може реалізовуватися як у федеративних, так і в унітарних державах і не завжди гарантує реальну автономію субнаціональних рівнів [8]. Для Латинської Америки характерним є поєднання формальних елементів федералізму з високим рівнем централізованого контролю, що створює специфічні моделі взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування. Методологічно важливим є також підхід, орієнтований на аналіз державної спроможності (state capacity), який дозволяє оцінити здатність органів публічної влади ефективно реалізовувати покладені на них функції. Дослідження показують, що слабка інституційна спроможність регіональних і місцевих органів влади, нестача кваліфікованих кадрів і фінансових ресурсів істотно обмежують потенціал децентралізації і ускладнюють координацію органів публічного управління [7; 13]. Таким чином, теоретико-методологічні засади дослідження взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки ґрунтуються на поєднанні концепцій багаторівневого врядування, інституціоналізму, децентралізації та аналізу державної спроможності. Застосування цих підходів у комплексі дозволяє не лише описати формальні моделі управлінських відносин, але й

виявити глибинні структурні проблеми, що впливають на ефективність публічного управління в регіоні, а також окреслити напрями його подальшої трансформації. Формування сучасних систем публічного управління в країнах Латинської Америки є результатом тривалого історичного процесу, що поєднує вплив колоніального минулого, боротьбу за державну незалежність, періоди авторитарного правління та етапи демократичних трансформацій. Ці історичні чинники значною мірою визначили специфіку міжурядових відносин, характер розподілу владних повноважень і механізми взаємодії органів публічної влади на різних рівнях управління [1; 6]. Треба зазначити, що колоніальна адміністративна система, сформована Іспанією та Португалією, ґрунтувалася на жорсткій вертикалі влади, централізованому контролі та підпорядкуванні місцевих територій метрополіям. Управління здійснювалося через віце-королівства, генерал-капітанства та провінції, очолювані представниками колоніальної адміністрації, які діяли в інтересах метрополій, а не місцевих громад. Місцеве самоврядування існувало лише формально і було істотно обмежене у своїх повноваженнях [1]. Ця модель заклала підвалини сильної централізованої держави, в якій органи влади нижчих рівнів сприймалися як виконавці рішень центру. Такий підхід суттєво обмежував горизонтальну взаємодію між територіями та не сприяв формуванню автономних інституцій на місцевому рівні. Навіть після здобуття незалежності колоніальні управлінські практики значною мірою збереглися у політичній культурі та адміністративних структурах новостворених держав [6]. Після здобуття незалежності на початку XIX століття країни Латинської Америки зіткнулися з необхідністю побудови власних систем державного управління. У цей період ключовим викликом стало поєднання прагнення до національної єдності з вимогами територіального управління великими й соціально неоднорідними регіонами. У результаті, в одних країнах (Аргентина, Бразилія, Мексика) було обрано федеративну форму

державного устрою, тоді як в інших (Чилі, Перу, Колумбія) — унітарну, але з різним ступенем централізації [6; 8]. Федеративні моделі передбачали формальний розподіл повноважень між федеральним центром і суб'єктами федерації. Проте на практиці центральні уряди часто зберігали контроль над фінансовими ресурсами та ключовими напрямами політики, що обмежувало реальну автономію регіонів. В унітарних державах домінувала логіка сильної центральної влади як гаранта політичної стабільності, що призводило до маргіналізації місцевого рівня управління та слабкого розвитку міжмуніципальної співпраці [8]. Протягом XX століття значна частина країн Латинської Америки перебувала під владою авторитарних або військових режимів. У цей період взаємодія органів публічної влади характеризувалася високим рівнем централізації, політизацією адміністративних структур і обмеженням автономії регіональних та місцевих органів влади. Місцеве самоврядування часто використовувалося як інструмент контролю за населенням, а не як механізм участі громадян в управлінні [7]. Авторитарні режими суттєво ослабили інституційний розвиток субнаціональних рівнів влади, що мало довготривалі наслідки для системи публічного управління. Навіть після переходу до демократичних форм правління багато країн зіткнулися з проблемою інституційної інерції, коли формально демократичні інститути функціонували в межах централізованих і патронажних управлінських практик [9; 13].

Починаючи з 1980–1990-х років, країни Латинської Америки вступили в етап демократичних трансформацій, що супроводжувався реформуванням систем публічного управління та активним впровадженням децентралізаційних політик. Децентралізація розглядалася як інструмент подолання авторитарної спадщини, підвищення ефективності державного управління та зміцнення демократичної участі громадян [3; 9]. Однак результати цих реформ виявилися неоднорідними. У ряді країн децентралізація обмежилася передачею адміністративних функцій без

належного фінансового забезпечення та інституційної підтримки. Це призвело до зростання дисбалансів між територіями, поглиблення нерівності у доступі до публічних послуг і ускладнення взаємодії між рівнями влади [2; 5]. Отже, сучасні моделі взаємодії органів публічної влади в Латинській Америці є результатом нашарування різних історичних етапів, кожен з яких залишив свій слід у структурі державного управління. Колоніальна централізація, постколоніальні спроби державного будівництва, авторитарні практики та непослідовні децентралізаційні реформи сформували складну й суперечливу систему міжурядових відносин. Урахування цих історичних передумов є необхідною умовою для розуміння сучасних проблем координації, асиметрії повноважень і слабкої інституційної спроможності субнаціональних органів влади. Водночас історичний аналіз дозволяє окреслити потенційні напрями реформування системи публічного управління, орієнтовані на подолання надмірної централізації та розвиток ефективної багаторівневої взаємодії в країнах Латинської Америки. Сучасний етап розвитку публічного управління в країнах Латинської Америки характеризується співіснуванням різних моделей взаємодії органів публічної влади, що сформувалися в умовах демократичних трансформацій, децентралізаційних реформ та посилення впливу глобальних управлінських підходів. Незважаючи на відмінності у формах державного устрою, для більшості країн регіону характерною є комбінація централізованих і децентралізованих механізмів управління, що визначає специфіку вертикальної та горизонтальної взаємодії між рівнями влади [3; 5]. Вертикальна взаємодія органів публічної влади в країнах Латинської Америки реалізується через систему розподілу повноважень, фінансово-бюджетних відносин, адміністративного контролю та політичної відповідальності між центральним, регіональним і місцевим рівнями. У більшості держав центральна влада зберігає провідну роль у формуванні стратегічних напрямів розвитку, визначенні державної політики та контролі

за її реалізацією [4; 6]. У федеративних державах вертикальна взаємодія формально ґрунтується на принципах автономії суб'єктів федерації та розмежування компетенцій. Проте на практиці домінує модель асиметричної федералізації, за якої реальні можливості регіонів значною мірою залежать від доступу до фінансових ресурсів і політичної підтримки з боку центру [16; 18]. У результаті міжурядові відносини часто набувають ієрархічного характеру, що обмежує ініціативність регіонального та місцевого рівнів. В унітарних державах регіону вертикальна взаємодія базується на делегуванні повноважень від центральної влади до територіальних органів. Децентралізація дозволила розширити адміністративні функції регіонів і муніципалітетів, однак збереження фінансової залежності від центрального бюджету істотно звужує межі їхньої самостійності [5; 15]. Фінансово-бюджетні відносини є ключовим інструментом взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки. Саме через систему податкового розподілу, міжбюджетних трансфертів і субвенцій центральна влада здійснює координацію діяльності субнаціональних органів та впливає на пріоритети територіального розвитку [15].

У більшості країн регіону місцеві та регіональні бюджети формуються переважно за рахунок трансфертів з центрального рівня, що зумовлює їхню фінансову залежність і обмежує можливості самостійного планування розвитку. Така модель взаємодії посилює асиметрію між територіями та створює ризики політичного впливу на розподіл ресурсів [2; 7]. Водночас у низці держав (Бразилія, Аргентина) діють механізми фіскального вирівнювання, спрямовані на зменшення регіональної нерівності та забезпечення мінімальних стандартів публічних послуг. Ефективність цих механізмів значною мірою залежить від прозорості бюджетного процесу та інституційної спроможності органів публічної влади на місцях [16; 18]. Важливим елементом сучасної взаємодії органів

публічної влади є механізми галузевої координації, що передбачають спільну участь різних рівнів влади у реалізації державної політики в окремих сферах. Найбільш розвиненими є такі механізми в галузях освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та інфраструктурного розвитку [3; 4]. Спільне здійснення повноважень дозволяє поєднувати стратегічне планування на національному рівні з урахуванням територіальних особливостей і потреб громад. Проте відсутність чітких процедур координації, дублювання функцій і конкуренція між органами влади часто знижують ефективність таких моделей взаємодії [5; 9]. Горизонтальна взаємодія між регіонами та муніципалітетами набуває дедалі більшого значення в умовах обмежених ресурсів і зростання складності соціально-економічних проблем. Міжмуніципальне співробітництво, створення спільних агенцій розвитку, реалізація міжрегіональних проєктів у сфері інфраструктури, екології та соціальних послуг дозволяють оптимізувати використання ресурсів і підвищити ефективність управління [10; 11]. У країнах Латинської Америки такі форми взаємодії розвиваються нерівномірно та часто мають фрагментарний характер. Основними перешкодами є нерівність ресурсної бази між територіями, конкуренція за інвестиції, а також недостатня нормативно-правова підтримка з боку центральної влади [12; 14]. Водночас досвід окремих країн свідчить, що інституціоналізація горизонтальних механізмів співпраці може суттєво посилити спроможність місцевого рівня та зменшити залежність від вертикальних трансфертів. Ще один дуже важливий аспект процесу децентралізації в країнах Латинської Америки – цифровізація публічного управління, яка поступово трансформує моделі взаємодії органів публічної влади в регіоні. Запровадження електронних систем управління фінансами, цифрових платформ координації політик і електронних сервісів для громадян сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та оперативності міжурядових відносин [9; 13]. Проте цифровий розрив між країнами та

регіонами Латинської Америки, а також обмежені кадрові й технологічні ресурси на місцевому рівні стримують повноцінну інтеграцію цифрових інструментів у систему публічного управління. Це зумовлює необхідність комплексної державної політики, спрямованої на розвиток цифрової спроможності органів публічної влади на всіх рівнях.

Порівняльний аналіз моделей взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки дозволяє виявити як спільні тенденції, зумовлені регіональною специфікою, так і національні особливості, що формуються під впливом історичних традицій, форми державного устрою та рівня інституційного розвитку. У межах цього розділу розглянуто досвід федеративних і унітарних держав регіону з метою визначення ефективних механізмів міжурядової взаємодії та чинників, що стримують їхній розвиток. Так, Бразилія є однією з найбільш децентралізованих федеративних держав Латинської Америки. Конституція 1988 року закріпила широкі повноваження штатів і муніципалітетів, визнавши їх повноцінними суб'єктами публічного управління [16]. Взаємодія між рівнями влади здійснюється через розгалужену систему фінансових трансфертів, галузевих рад і спільних програм соціально-економічного розвитку. Особливістю бразильської моделі є активна участь муніципалітетів у реалізації політик у сферах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. Водночас фінансова залежність значної частини муніципалітетів від федерального бюджету знижує ефективність вертикальної взаємодії та посилює асиметрію між територіями [2; 7]. Крім того, складність координаційних механізмів іноді призводить до дублювання функцій і розмивання відповідальності.

У той же час, Аргентина демонструє модель федеративної держави з відносно високим рівнем автономії провінцій. Конституційні норми передбачають самостійність субнаціональних урядів у формуванні політики та управлінні фінансовими ресурсами [18]. Взаємодія між рівнями влади

базується на системі спільних податків і міжурядових угод. Разом із тим практика міжурядових відносин в Аргентині характеризується частими конфліктами компетенцій між центральним урядом і провінціями. Асиметрія фінансових можливостей, політична конкуренція та нестабільність економічної ситуації ускладнюють координацію політик і реалізацію довгострокових програм розвитку [6; 7]. Це негативно впливає на сталість публічного управління та якість надання публічних послуг.

Чилі традиційно характеризується високим рівнем централізації управління. До початку XXI століття регіональні органи влади мали обмежені повноваження та діяли переважно як адміністративні представництва центрального уряду. Проте останні реформи були спрямовані на розширення ролі регіонів, зокрема через запровадження виборних регіональних органів і передачу окремих управлінських функцій на місцевий рівень [4; 17]. Взаємодія між центральною владою та регіонами в Чилі має чітко регламентований характер і ґрунтується на адміністративному контролі та фінансових трансфертах. Незважаючи на позитивні зрушення, рівень автономії регіонів залишається обмеженим, що зумовлює залежність територіального розвитку від національних пріоритетів і політичних рішень центру [5].

Венесуела формально є федеративною державою, однак упродовж останніх десятиліть спостерігається тенденція до посилення централізації публічного управління. Конституційно закріплені повноваження штатів і муніципалітетів на практиці істотно обмежуються через централізований контроль фінансових ресурсів і політичну концентрацію влади [7]. Взаємодія органів публічної влади в цій країні має переважно ієрархічний характер, що знижує спроможність субнаціональних рівнів ефективно виконувати управлінські функції. Політизація міжурядових відносин і відсутність стабільних інституційних механізмів координації негативно впливають на якість публічних послуг і соціально-економічний розвиток

територій. Порівняльний аналіз засвідчує, що ефективність взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки не залежить виключно від форми державного устрою. Як федеративні, так і унітарні моделі можуть демонструвати як високий, так і низький рівень координації залежно від інституційної спроможності, фінансової автономії та політичної стабільності [3; 9].

Спільними проблемами для більшості країн регіону є фінансова залежність субнаціональних органів від центральної влади, слабкість горизонтальних механізмів взаємодії та недостатній рівень участі громадян у процесах публічного управління [10–14]. Водночас позитивний досвід окремих держав свідчить, що поєднання правової автономії, прозорих фінансових механізмів і ефективної міжурядової координації може суттєво підвищити результативність публічного управління. Сучасний етап розвитку систем публічного управління в країнах Латинської Америки характеризується поєднанням глибоких структурних реформ і значних інституційних обмежень. Незважаючи на формальне закріплення принципів децентралізації та багаторівневого врядування, взаємодія органів публічної влади часто залишається фрагментарною, нестабільною та залежною від політичної кон'юнктури. Це зумовлює необхідність системного аналізу ключових викликів і визначення стратегічних напрямів їх подолання. Одним із найсуттєвіших викликів є фінансова рівнями управління, асиметрія між яка проявляється у надмірній залежності регіональних і місцевих органів влади від трансфертів із центрального бюджету. Така ситуація обмежує реальну автономію субнаціональних рівнів, знижує їхню ініціативність і ускладнює довгострокове планування розвитку територій [2; 9]. Другим важливим викликом є слабка інституційна спроможність органів місцевого самоврядування, зумовлена дефіцитом кваліфікованих управлінських кадрів, недостатнім розвитком аналітичних та цифрових інструментів, а також обмеженими можливостями стратегічного

планування. У результаті місцеві органи влади часто виконують функції адміністративних агентів центрального уряду, а не самостійних суб'єктів публічного управління [10; 11]. Не менш значущою проблемою залишається - фрагментарність нормативно правового забезпечення міжурядових відносин. У багатьох країнах Латинської Америки законодавчі акти містять суперечливі положення щодо розподілу повноважень, механізмів координації та відповідальності між рівнями влади. Це створює правову невизначеність, сприяє конфліктам компетенцій і знижує ефективність управлінських рішень [13; 14]. Додатковим викликом є обмежений розвиток горизонтальної взаємодії між регіонами та муніципалітетами. Міжмуніципальне співробітництво в регіоні часто має епізодичний характер і не підкріплюється достатньою фінансовою та нормативною підтримкою з боку держави. В умовах значної територіальної нерівності це обмежує можливості спільного розв'язання соціально-економічних проблем [12]. Подолання зазначених викликів потребує реалізації комплексної стратегії вдосконалення взаємодії органів публічної влади, яка має поєднувати інституційні, фінансові та управлінські реформи. Першочерговим напрямом є поглиблення фінансової децентралізації, що передбачає розширення власної доходної бази регіонів і муніципалітетів, удосконалення системи міжбюджетних трансфертів і запровадження прозорих механізмів бюджетного вирівнювання [9]. Другим стратегічним напрямом є зміцнення інституційної спроможності субнаціональних органів влади. Це включає розвиток системи професійної підготовки та підвищення кваліфікації управлінських кадрів, запровадження сучасних методів стратегічного планування та управління результатами, а також розширення використання аналітичних і цифрових інструментів управління [11; 14]. Важливе значення має також удосконалення нормативно-правової бази міжурядових відносин, спрямоване на чітке визначення повноважень, відповідальності та механізмів координації між рівнями влади.

Інституціоналізація міжурядових рад, комісій і платформ співпраці може сприяти зниженню конфліктності та підвищенню узгодженості державної політики [13]. Окремим стратегічним напрямом є розвиток горизонтальної взаємодії та міжмуніципального співробітництва. Створення правових і фінансових стимулів для спільної реалізації інфраструктурних, соціальних і економічних проєктів дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів і сприяти збалансованому територіальному розвитку [12]. Суттєвим чинником підвищення ефективності взаємодії органів публічної влади є цифровізація публічного управління. Запровадження електронних систем бюджетування, міжвідомчого обміну даними, цифрових платформ моніторингу політик і електронної участі громадян сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та оперативності управлінських рішень [9; 14]. Не менш важливою є активізація участі громадянського суспільства у процесах ухвалення управлінських рішень на регіональному та місцевому рівнях. Механізми громадських консультацій, партисипативного бюджетування та публічного контролю сприяють зміцненню довіри до органів публічної влади й підвищенню легітимності публічної політики [10; 12]. Таким чином, удосконалення взаємодії органів публічної влади в країнах Латинської Америки потребує системного та багатовимірного підходу, що поєднує правові, фінансові, інституційні та технологічні інструменти. Реалізація окреслених стратегічних напрямів створює передумови для підвищення ефективності міжурядових відносин, зменшення регіональних дисбалансів і забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країн регіону.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що взаємодія органів публічної влади в країнах Латинської Америки є складним, багаторівневим і динамічним процесом, який формується під впливом історичних, політичних, соціально-економічних та інституційних чинників. Колоніальна адміністративна спадщина, тривалі періоди авторитарного правління та сучасні демократичні трансформації зумовили специфічні

моделі міжурядових відносин, у яких поєднуються елементи централізації та децентралізації. Це визначає особливий характер взаємодії між центральними, регіональними та місцевими органами публічної влади в державах регіону. Установлено, що у федеративних державах Латинської Америки взаємодія органів публічної влади формально ґрунтується на конституційному розмежуванні повноважень і визнанні автономії субнаціональних рівнів управління. Водночас фінансово-бюджетні механізми, зокрема централізований контроль над податковими надходженнями та системою міжурядових трансфертів, часто посилюють асиметрію між рівнями влади та обмежують реальні можливості регіонів і муніципалітетів щодо самостійної реалізації публічної політики. В унітарних державах регіону спостерігається поступова еволюція від жорстко централізованих моделей управління до більш гнучких форм міжурядової взаємодії, які передбачають розширення адміністративних і політичних повноважень регіонального рівня при збереженні стратегічної ролі центральної влади. Доведено, що формальна децентралізація без належного фінансового забезпечення, чіткої нормативно-правової бази та інституційної підтримки не забезпечує ефективної взаємодії органів публічної влади. Обмежена адміністративна спроможність місцевих органів, нерівномірність ресурсного забезпечення, правова фрагментарність та залежність від політичної кон'юнктури суттєво знижують результативність міжурядових відносин і ускладнюють реалізацію довгострокових програм територіального розвитку. Визначено, що ключовим чинником підвищення ефективності публічного управління в країнах Латинської Америки є поєднання правової автономії субнаціональних рівнів із дієвими механізмами вертикальної та горизонтальної координації. Важливого значення набуває інституціоналізація міжурядових механізмів співпраці, удосконалення системи міжбюджетних відносин, розвиток фінансової децентралізації та

підтримка міжмуніципального співробітництва як інструменту оптимізації використання ресурсів і зменшення територіальних дисбалансів.

Обґрунтовано, що сучасні перспективи розвитку взаємодії органів публічної влади в регіоні пов'язані з цифровізацією публічного управління, запровадженням електронних систем бюджетування та міжвідомчого обміну даними, а також розширенням механізмів участі громадян і інститутів громадянського суспільства в ухваленні управлінських рішень. Реалізація комплексного підходу, орієнтованого на узгодження інституційних реформ, фінансових механізмів і управлінської культури, може створити передумови для підвищення ефективності міжурядових відносин, зменшення регіональної нерівності та забезпечення сталого соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки.

Література

1. Лопес Рівера Е. Децентралізація в Латинській Америці: історична боротьба за територіальну автономію. *Latin America 21*. 2025. URL: https://latinoamerica21.com (дата звернення: 10.01.2026).

2. Територіальний розвиток і децентралізація в Латинській Америці та Карибському басейні: порівняльне дослідження у 22 країнах. Париж: OECD, 2025. 312 с.

3. Вілліс Е. Політика децентралізації в Латинській Америці. *Latin American Research Review*. 2019. Т. 54, № 2. С. 345–362.

4. Кемпбелл К. Децентралізація в Латинській Америці після 40 років: процес у стадії становлення. *Public Administration Review*. 2023. Т. 83, № 4. С. 721–735.

5. Децентралізація та місцеве самоврядування в Латинській Америці. Вашингтон: Світовий банк, 2020. 280 с.

6. Манк Г. Л., Луна Х. П. Політика та суспільство Латинської Америки: порівняльний і історичний аналіз. Кембридж: Cambridge University Press, 2022. 410 с.

7. Маццука С. Л., Манк Г. Л. Державна спроможність і демократичне врядування в Латинській Америці. *World Politics*. 2020. Т. 72, № 4. С. 601–640.

8. Федералізм проти децентралізації в Латинській Америці. *50 Shades of Federalism*. 2024. URL: https://50shadesoffederalism.com (дата звернення: 10.01.2026).

9. Забезпечення ефективності децентралізації в Латинській Америці та Карибському басейні. Вашингтон: Міжамериканський банк розвитку, 2019.
145 с.

10. Войтенко Ю. В. Особливості взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2025. Вип. 9. С. 45–52.

11. Мельник С. Р., Владовська К. П. Взаємодія державної влади і місцевого самоврядування: теоретичні та практичні аспекти. Ужгород: Гельветика, 2024. 198 с.

12. Колянко О. В. Взаємодія органів публічної влади з громадськістю. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 256 с.

13. Бусленко В., Гупало Ю. Міжурядові відносини в умовах децентралізації. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. 164 с.

14. Прокопенко С. Л. Публічне управління та адміністрування: сучасні виклики. Дніпро: ДДУВС, 2024. 220 с.

15. Децентралізація в Латинській Америці після 40 років. *Decentralization.net*. 2024. URL: https://decentralization.net (дата звернення: 10.01.2026).

16. Конституція Федеративної Республіки Бразилія 1988 року. URL: https://www.planalto.gov.br (дата звернення: 10.01.2026).

17. Політична конституція Республіки Чилі. URL: https://www.bcn.cl (дата звернення: 10.01.2026).

18. Конституція Аргентинської Нації. URL: https://www.argentina.gob.ar (дата звернення: 10.01.2026).

References

1. Lopes Rivera E. Detsentralizatsiia v Latynskii Amerytsi: istorychna borotba za terytorialnu avtonomiiu. *Latin America 21*. 2025. URL: https://latinoamerica21.com

2. Terytorialnyi rozvytok i detsentralizatsiia v Latynskii Amerytsi ta Karybskomu baseini: porivnialne doslidzhennia u 22 krainakh. Paryzh: OECD, 2025. 312 s.

3. Villis E. Polityka detsentralizatsii v Latynskii Amerytsi. *Latin American Research Review*. 2019. T. 54, № 2. S. 345–362.

4. Kempbell K. Detsentralizatsiia v Latynskii Amerytsi pislia 40 rokiv: protses u stadii stanovlennia. *Public Administration Review*. 2023. T. 83, № 4. S. 721–735.

5. Detsentralizatsiia ta mistseve samovriaduvannia v Latynskii Amerytsi. Vashynhton: Svitovyi bank, 2020. 280 s.

6. Mank H. L., Luna Kh. P. Polityka ta suspilstvo Latynskoi Ameryky: porivnialnyi i istorychnyi analiz. Kembridzh: Cambridge University Press, 2022. 410 s.

7. Matstsuka S. L., Mank H. L. Derzhavna spromozhnist i demokratychne vriaduvannia v Latynskii Amerytsi. *World Politics*. 2020. T. 72, № 4. S. 601–640.

8. Federalizm proty detsentralizatsii v Latynskii Amerytsi. *50 Shades of Federalism*. 2024. URL: https://50shadesoffederalism.com

9. Zabezpechennia efektyvnosti detsentralizatsii v Latynskii Amerytsi ta Karybskomu baseini. Vashynhton: Mizhamerykanskyi bank rozvytku, 2019. 145 s.

10. Voitenko Yu. V. Osoblyvosti vzaiemodii orhaniv derzhavnoi vlady ta mistsevoho samovriaduvannia. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Politolohiia*. 2025. Vyp. 9. S. 45–52.

11. Melnyk S. R., Vladovska K. P. Vzaiemodiia derzhavnoi vlady i mistsevoho samovriaduvannia: teoretychni ta praktychni aspekty. Uzhhorod: Helvetyka, 2024. 198 s.

12. Kolianko O. V. Vzaiemodiia orhaniv publichnoi vlady z hromadskistiu. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2021. 256 s.

13. Buslenko V., Hupalo Yu. Mizhuriadovi vidnosyny v umovakh detsentralizatsii. Lutsk: Vezha-Druk, 2024. 164 s.

14. Prokopenko S. L. Publichne upravlinnia ta administruvannia: suchasni vyklyky. Dnipro: DDUVS, 2024. 220 s.

15. Detsentralizatsiia v Latynskii Amerytsi pislia 40 rokiv. *Decentralization.net*. 2024. URL: https://decentralization.net

16. Konstytutsiia Federatyvnoi Respubliky Brazyliia 1988 roku. URL: https://www.planalto.gov.br

17. Politychna konstytutsiia Respubliky Chyli. URL: https://www.bcn.cl

18. Konstytutsiia Arhentynskoi Natsii. URL: https://www.argentina.gob.ar